Phân tích dữ liệu

Nguyễn Công Thịnh - 20170924

Ngày 7 tháng 3 năm 2021

Bài 1. Cho ma trận:

$$A = \begin{bmatrix} 9 & -2 \\ -2 & 6 \end{bmatrix}$$

1. A có xác định dương không?
2. Tìm trị riêng và vectơ riêng, sau đó viết khai triển phổ của A.
3. Tìm nghịch đảo của A. Tìm trị riêng và vectơ riêng của ma trận đó.

Lời giải.

1. Ta có:

$$A = \begin{bmatrix} 9 & -2 \\ -2 & 6 \end{bmatrix}$$

$\Delta_1 = \det[9] = 9 > 0$; $\Delta_2 = \det \begin{bmatrix} 9 & -2 \\ -2 & 6 \end{bmatrix} = 50 > 0.$

$\Rightarrow A$ xác định dương.

2. Ta giải phương trình:

$$\det(A - \lambda I) = \lambda^2 - 15\lambda + 50 = 0$$

$$\Rightarrow \left[\begin{array}{l} \lambda_1 = 10; \quad v_1 = \begin{pmatrix} 2 \\ -1 \end{pmatrix} \\ \lambda_2 = 5; \quad v_2 = \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \end{pmatrix} \end{array} \right. \Rightarrow \left[\begin{array}{l} \lambda_1 = 10; \quad e_1 = \begin{pmatrix} \frac{2}{\sqrt{5}} \\ \frac{-1}{\sqrt{5}} \end{pmatrix} \\ \lambda_2 = 5; \quad e_2 = \begin{pmatrix} \frac{1}{\sqrt{5}} \\ \frac{2}{\sqrt{5}} \end{pmatrix} \end{array} \right.$$

Khai triển phổ của A là:

$$
\begin{aligned}
A &= \sum_{i=1}^{d} \lambda_i e_i e_i^T \\
&= \lambda_1 e_1 e_1^T + \lambda_2 e_2 e_2^T \\
&= 10 \begin{pmatrix} \frac{2}{\sqrt{5}} \\ \frac{-1}{\sqrt{5}} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \frac{2}{\sqrt{5}} & \frac{-1}{\sqrt{5}} \end{pmatrix} + 5 \begin{pmatrix} \frac{1}{\sqrt{5}} \\ \frac{2}{\sqrt{5}} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \frac{1}{\sqrt{5}} & \frac{2}{\sqrt{5}} \end{pmatrix} \\
&= \begin{bmatrix} 8 & -4 \\ -4 & 2 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 2 & 4 \end{bmatrix}
\end{aligned}
$$

3. Nghịch đảo của ma trận A là:

$$
B = A^{-1} = \begin{bmatrix} 9 & -2 \\ -2 & 6 \end{bmatrix}^{-1} = \frac{1}{\det A} \begin{bmatrix} 6 & 2 \\ 2 & 9 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0.12 & 0.04 \\ 0.04 & 0.18 \end{bmatrix}
$$

Giải phương trình:

$$
\det(B - \lambda I) = \lambda^2 - 0.3\lambda + 0.02 = 0
$$

$$
\Rightarrow \left[\begin{array}{l} \lambda_1 = \frac{1}{10}; \quad v_1 = \begin{pmatrix} 2 \\ -1 \end{pmatrix} \\ \lambda_2 = \frac{1}{5}; \quad v_2 = \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \end{pmatrix} \end{array} \right.
$$

Bài 2. Cho ma trận:

$$
B = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 2 & -2 \end{bmatrix}
$$

1. B có xác định dương không?
2. Tìm trị riêng và vectơ riêng, sau đó viết khai triển phổ của B.
3. Tìm nghịch đảo của B. Tìm trị riêng và vectơ riêng của ma trận đó.

Lời giải.

1. Ta có:

$$
B = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 2 & -2 \end{bmatrix}
$$

$\Delta_1 = \det [1] = 1 > 0$; $\Delta_2 = \det \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 2 & -2 \end{bmatrix} = -6 < 0.$

$\Rightarrow B$ không xác định dương.

2. Ta giải phương trình:

$$\det(B-\lambda I) = \lambda^2 + \lambda - 6 = 0$$

$$\Rightarrow \left[\begin{array}{l} \lambda_1 = 2; \quad\ \ v_1 = \begin{pmatrix} 2 \\ 1 \end{pmatrix} \\ \lambda_2 = -3; \ \ v_2 = \begin{pmatrix} 1 \\ -2 \end{pmatrix} \end{array}\right. \Rightarrow \left[\begin{array}{l} \lambda_1 = 2; \quad\ \ e_1 = \begin{pmatrix} \frac{2}{\sqrt{5}} \\ \frac{1}{\sqrt{5}} \end{pmatrix} \\ \lambda_2 = -3; \ \ e_2 = \begin{pmatrix} \frac{1}{\sqrt{5}} \\ \frac{-2}{\sqrt{5}} \end{pmatrix} \end{array}\right.$$

Khai triển phổ của B là:

$$\begin{aligned} B &= \sum_{i=1}^{d} \lambda_i e_i e_i^T \\ &= \lambda_1 e_1 e_1^T + \lambda_2 e_2 e_2^T \\ &= 2 \begin{pmatrix} \frac{2}{\sqrt{5}} \\ \frac{1}{\sqrt{5}} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \frac{2}{\sqrt{5}} & \frac{1}{\sqrt{5}} \end{pmatrix} + (-3) \begin{pmatrix} \frac{1}{\sqrt{5}} \\ \frac{-2}{\sqrt{5}} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \frac{1}{\sqrt{5}} & \frac{-2}{\sqrt{5}} \end{pmatrix} \\ &= \begin{bmatrix} 1.6 & 0.8 \\ 0.8 & 0.4 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} -0.6 & 1.2 \\ 1.2 & -2.4 \end{bmatrix} \end{aligned}$$

3. Nghịch đảo của ma trận B là:

$$P = B^{-1} = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 2 & -2 \end{bmatrix}^{-1} = \frac{1}{\det B} \begin{bmatrix} -2 & -2 \\ -2 & 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \frac{1}{3} & \frac{1}{3} \\ \frac{1}{3} & \frac{-1}{6} \end{bmatrix}$$

Giải phương trình:

$$\det(P-\lambda I) = \lambda^2 - 0.3\lambda + 0.02 = 0$$

$$\Rightarrow \left[\begin{array}{l} \lambda_1 = \frac{1}{2}; \quad\ \ v_1 = \begin{pmatrix} 2 \\ 1 \end{pmatrix} \\ \lambda_2 = -\frac{1}{3}; \ \ v_2 = \begin{pmatrix} 1 \\ -2 \end{pmatrix} \end{array}\right.$$

Bài 3. Cho ma trận

$$C = \begin{bmatrix} 1 & 1 \\ 2 & -2 \\ 2 & 2 \end{bmatrix}$$

1. Tính trị riêng và vectơ riêng của C^TC.

2. Tìm trị kỳ dị của C.

3. Làm lại câu a và b cho ma trận

$$D = \begin{bmatrix} 4 & 8 & 8 \\ 3 & 6 & -9 \end{bmatrix}$$

Lời giải.

1.

$$P = C^T C = \begin{bmatrix} 1 & 2 & 2 \\ 1 & -2 & 2 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 1 & 1 \\ 2 & -2 \\ 2 & 2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 9 & 1 \\ 1 & 9 \end{bmatrix}$$

Ta giải phương trình:

$$\det(P - \lambda I) = \lambda^2 - 18\lambda + 80 = 0$$

$$\Rightarrow \left[\begin{array}{l} \lambda_1 = 8; \quad v_1 = \begin{pmatrix} 1 \\ -1 \end{pmatrix} \\ \lambda_2 = 10; \quad v_2 = \begin{pmatrix} 1 \\ 1 \end{pmatrix} \end{array} \right. \Rightarrow \left[\begin{array}{l} \lambda_1 = 2; \quad e_1 = \begin{pmatrix} \frac{1}{\sqrt{2}} \\ \frac{-1}{\sqrt{2}} \end{pmatrix} \\ \lambda_2 = -3; \quad e_2 = \begin{pmatrix} \frac{1}{\sqrt{2}} \\ \frac{1}{\sqrt{2}} \end{pmatrix} \end{array} \right.$$

2. Trị kỳ dị của C là trị riêng của ma trận $P = C^T C = \begin{bmatrix} 9 & 1 \\ 1 & 9 \end{bmatrix}$

$$\Rightarrow \left[\begin{array}{l} \lambda_1 = 8 \\ \lambda_2 = 10 \end{array} \right.$$

3. Ta có ma trận

$$D = \begin{bmatrix} 4 & 8 & 8 \\ 3 & 6 & -9 \end{bmatrix}$$

$$Q = D^T D = \begin{bmatrix} 4 & 3 \\ 8 & 6 \\ 8 & -9 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 4 & 8 & 8 \\ 3 & 6 & -9 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 25 & 50 & 5 \\ 50 & 100 & 10 \\ 5 & 10 & 145 \end{bmatrix}$$

Ta giải phương trình:

$$\det(Q - \lambda I) = -\lambda^3 + 270\lambda^2 - 18000\lambda = 0$$

$$\Rightarrow \left[\begin{array}{l} \lambda_1 = 0; \quad v_1 = \begin{pmatrix} 2 \\ -1 \\ 0 \end{pmatrix} \\ \lambda_2 = 120; \quad v_2 = \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ -1 \end{pmatrix} \\ \lambda_3 = 150; \quad v_3 = \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ -1 \end{pmatrix} \end{array}\right.$$

Trị kỳ dị của D là trị riêng của ma trận $Q = D^T D = \begin{bmatrix} 25 & 50 & 5 \\ 50 & 100 & 10 \\ 5 & 10 & 145 \end{bmatrix}$

$$\Rightarrow \left[\begin{array}{l} \lambda_1 = 0 \\ \lambda_2 = 120 \\ \lambda_3 = 150 \end{array}\right.$$

Bài 4. Dạng toàn phương sau có xác định dương:

$$3x_1^2 + 3x_2^2 - 2x_1x_2$$

Lời giải.

Ma trận trong cơ sở chính tắc của dạng toàn phương là:

$$A = \begin{bmatrix} 3 & -1 \\ -1 & 3 \end{bmatrix}$$

Theo định lý Sylvester, A xác định dương khi và chỉ khi các định thức con góc trái của A luôn dương.

Mà $\Delta_1 = \det [3] = 3 > 0$; $\Delta_2 = \det \begin{bmatrix} 3 & -1 \\ -1 & 3 \end{bmatrix} = 8 > 0$

Suy ra, dạng toàn phương xác định dương.

Bài 5. Cho X có phân phối chuẩn $N_d\left(\begin{bmatrix} 0 \\ 2 \end{bmatrix}; \begin{bmatrix} 2 & 5 \\ 5 & 1 \end{bmatrix}\right)$.

1. Viết tường minh $(X - \mu)^T \Sigma^{-1} (X - \mu)$.
2. Xác định đường đẳng trị mật độ ứng với xác suất 50%.

Lời giải.

1. Theo đề bài, ta có:

$$\mu = \begin{bmatrix} 0 \\ 2 \end{bmatrix}; \Sigma = \begin{bmatrix} 2 & 5 \\ 5 & 1 \end{bmatrix}$$

$$\Rightarrow \Sigma^{-1} = \begin{bmatrix} 2 & 5 \\ 5 & 1 \end{bmatrix}^{-1} = \begin{bmatrix} \frac{-1}{23} & \frac{5}{23} \\ \frac{5}{23} & \frac{-2}{23} \end{bmatrix}$$

Với $X = \begin{bmatrix} x_1 \\ x_2 \end{bmatrix}$, khi đó:

$$\begin{aligned}
(X-\mu)^T\Sigma^{-1}(X-\mu) &= \begin{bmatrix} x_1 & x_2 - 2 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \frac{-1}{23} & \frac{5}{23} \\ \frac{5}{23} & \frac{-2}{23} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} x_1 \\ x_2 - 2 \end{bmatrix} \\
&= \frac{-2}{23}\left\{\left(\frac{x_1}{\sqrt{2}}\right)^2 + \left(\frac{x_2-2}{1}\right)^2 - 5\sqrt{2}\left(\frac{x_1}{\sqrt{2}}\right)\left(\frac{x_2-2}{1}\right)\right\} \\
&= \frac{-2}{23}\left\{\frac{x_1^2}{2} + (x_2-2)^2 - 5x_1(x_2-2)\right\}
\end{aligned}$$

2. Phương trình đẳng trị mật độ ứng với xác suất 50% thỏa mãn

$$P\left[(X-\mu)^T\Sigma^{-1}(X-\mu) \leq \chi_2^2(0.5)\right] = 0.5$$

$$\begin{aligned}
&\Rightarrow (X-\mu)^T\Sigma^{-1}(X-\mu) \leq \chi_2^2(0.5) = 1.39 = c^2 \\
&\Leftrightarrow \frac{-2}{23}\left\{\frac{x_1^2}{2} + (x_2-2)^2 - 5x_1(x_2-2)\right\} \leq 1.39
\end{aligned}$$

Bài 6. X_1, X_2, X_3, X_4 là các vectơ ngẫu nhiên d chiều độc lập và cùng phân phối chuẩn với các tham số μ và Σ.

1. Tìm các phân phối của

$$V_1 = \frac{1}{4}X_1 - \frac{1}{4}X_2 + \frac{1}{4}X_3 - \frac{1}{4}X_4$$

$$V_2 = \frac{1}{4}X_1 + \frac{1}{4}X_2 - \frac{1}{4}X_3 - \frac{1}{4}X_4$$

2. Tìm phân phối đồng thời của V_1 và V_2.

Lời giải.

1.

Xét tổ hợp V_1:

$$V_1 = \frac{1}{4}X_1 - \frac{1}{4}X_2 + \frac{1}{4}X_3 - \frac{1}{4}X_4$$

Kỳ vọng là

$$(\frac{1}{4}-\frac{1}{4}+\frac{1}{4}-\frac{1}{4})\mu = 0\mu = 0$$

Ma trận hiệp phương sai là

$$\left(\frac{1}{16}+\frac{1}{16}+\frac{1}{16}+\frac{1}{16}\right)\Sigma = \frac{1}{4}\Sigma$$

Xét tổ hợp V_2:

$$V_2 = \frac{1}{4}X_1 + \frac{1}{4}X_2 - \frac{1}{4}X_3 - \frac{1}{4}X_4$$

Kỳ vọng là

$$(\frac{1}{4}+\frac{1}{4}-\frac{1}{4}-\frac{1}{4})\mu = 0\mu = 0$$

Ma trận hiệp phương sai là

$$\left(\frac{1}{16}+\frac{1}{16}+\frac{1}{16}+\frac{1}{16}\right)\Sigma = \frac{1}{4}\Sigma$$

2. Ma trận hiệp phương sai của hai tổ hợp tuyến tính là

$$\left(\frac{1}{16}-\frac{1}{16}-\frac{1}{16}+\frac{1}{16}\right)\Sigma = 0\Sigma$$

Vậy hai vectơ V_1 và V_2 có phân phối chuẩn đồng thời $2d$ chiều và hai vectơ này độc lập.